

Iktatószám	Budapestre vonatkozó ujságcikk		Osztályozás
	Szerző	351.81	
	Cím <i>Az utca.</i>		
	Hely	1901	
	Idő		
Forrás: <i>Esti ujság.</i>	Személy		
Bp.	1901 IX/25.	Helyszám	
(Hely)	(Idő)	(Köt. v. füz.)	

Az utca.

Ime, megérkezett az utca szezonja. Még zöldelnek ugyan a kávéházak bokrai a körutakon; még lombosak a platánfák az aszfalt mentén és van még vacsorázó közönsége a Vampeticsnek is; — de fölcillantak már az utcán az első cilinderkalapok, a szezon fecskéi. Még néhány nap s nem lesz helye a dolgára siető embernek az Andrásy-uton.

Ilyenkor, szeptemberben, érkeznek meg a főváros külföldi vendégei is: a francia tanár, a ki Törökországba készül; az amerikai nászutazók, a kik Japánba indulnak; és azok a rövid felöltös, simára borotvált angolok — a globtrotterek — a kiket megszűröl fölismer minden tömegben a hotelportás gyakorlott tekintete. Ilyenkor jelennek meg a külföldi újságokban azok a cikkek is rólunk, a melyeket büszkén ollóz ki a fővárosi tanács és csatol az idegenforgalom aktája közé, ékesen szóló bizonyítványként annak, hogy Budapest mindinkább divatba jön. A külföldi, a ki délre utazik (mert a mi számunkra a külföldi északról jó), ma már bizonyos inyene mosolygással sorozza progjambába a magyar metropolist. Inyene mosolylyal, mert hát mi különlegesség vagyunk az utazó számára. Különlegesség itt minden: a nyelv, a szokások, az asszonyok, a földalatti villamos, a lánchid és Ósbudavára. És a ki hozzánk ellátogat, az mind fölfedez nálunk valamit. Néhány hete csak, hogy egy német ur fölfedezte a magyar típusban a *mongolt*. Egy angol fölfedezte

a Bazilikát, a mely Attila óta van épülőfélben; azóta folyton dolgoznak benne s ma sem áll még készen. Egy bécsi ember fölfedezte a Dunát Budapesten; legujabban pedig egy francia fölfedezte a budapesti utcát. A szépséges asszonyokkal teli Andrásy-utat, melyet pazar kiállítású kávéházak ivlámpái ragyognak be tündöklő fényvel. Fölfedezte és meg is irta egy párisi zsrnálóban, hogy ez az avenü vetekedik bármelyik világáros főutcájával, sőt tul is tesz azokon eredetiség tekintetében. Eredetisége pedig az, hogy nálunk az emberek nem tudnak az utcán — járni. Elég egy kissé derült nap s már kész a kaosz. Mindenki összeütődik a szemben jövővel, mert hát Budapesten nem tér ki egymásnak senki. A ki pedig siet, az okvetetlenül elkésik. Ezt az a francia ur irta abban a párisi zsrnálóban. Bizonyosan anyagvizsgáló volt ő is.

Szegyenkezve valljuk be, hogy annak a franciának van valamelyes igazsága a fölfedezésében. A ki nálunk siet s véletlenül az Andrásy-utra viszi az utja, az csakugyan elkésik. De hát erről már nem tehet senki. A rendőrség szabályozhatja a haladást és kitérését a kocsik számára, de már az aszfalton a járókelő az ur. Van ugyan példa a külföldön, teszem Londonban, a hol a tömeg önmaga tart fönn bizonyos rendet; a hol hallgatag közös megegyezés, törvény, vagy szokás, hogy az aszfalt mentén miként haladjon a járókelők sokasága. És tény az is, hogy ott ritkán ütődik össze két szemben jövő, sőt nem is jön szembe senki a másikával, hanem jobb kézt tér és

balról ad helyet. Hanem hát ez Londonban van, a hol a tömegnek tradíciói vannak; a hol az utca, éppen úgy, mint minden egyes ember, külön-külön, bizonyos diszkrét modort esiszolt ki magának és sokingnak tart minden nyilvános föltűnési viszketeget. Ezt az idő fejlesztette ki tökélylé, nem is kívánhatjuk tehát, hogy az ifju Budapesten éppen oly rend legyen az utcán, mint ősrégi főváros-kollegájában, Londonban.

A civilizációnak tükre a külső megjelénés. A felületes kritika nem is tekint mást, mint a látható külsőt. A kritikák legnagyobb hányada pedig fölületes. Vigyáznunk kell tehát a külsőségekre. A kinek milyen a kabátja, úgy fogadják a köszöntését. Az a külföldi átutazó pedig a budapesti utcáról itéli meg az egész országot. Látja ugyan, hogy palota palotát ér az Andrásy-uton; de megjegyzi magának azt is, hogy a budapesti utcában lökődik, zsúfolt és arrogáns a sétáló közönség. Londonban csakugyan nem látná azt az ember, hogy az utca legnépesebb pontján megáll az egész társaság s felőrán át örvend a találkozásnak. Ott bizony hamar akadna rendőr, a ki udvarias erélylyel szüntetné meg az emberakadályt, a mely föltartoztatja az utca áradatát.

Legkritikusabb azonban az átjárók és utcasarkok rendetlensége a budapesti utcán. Különösen a föbb pontokon, a körutakon, a hol egymást éri a sok közlekedési eszköz. A Népszínház tájéka határozottan életveszélyes is. Ki van ugyan adva a parancs és ezt őrsi is a rendőr, hogy eze-

ken a pontokon a kocsik csak lépésben haladhatnak; de már a gyalogjárókra nem ügyel senki. Az áthaladó néha három irányból robogó kocsik közé szorul s futva kénytelen menekülni, nehogy legázolják. Hibás ebben első sorban a rendőr, a kinek hivatása volna megállítani a kocsisort, hogy a gyalogjárók átfuthassanak a tulsó oldalra, és aztán visszatartani a tömeget, hogy utat engedjen a kocsik haladásának. Így divik az minden világárosban. De hibás ebben főként a közönség maga. Párisban és Londonban kihágást követ el az az ember, a ki a kocsiuton megakasztja a közlekedési eszközt haladtában; nálunk a kocsisot vonja kérdőre a rendőr s arra kiállt, hogy vigyázzon. Pedig hát az egyes ember könnyebben térhet ki s a veszély is őt fenyegeti első sorban. Van azonban a budapesti sétálóban valami arisztokratikus gög, melylyel lépten-nyomon találkozunk az utcán. Vannak urak, a kiknek „elvé“, hogy minden más ember nekik térjen ki, s a hol két ilyen ur találkozik, ott hamarosan kész az affér. Sehoh a világon annyi lovagias ügy nem csirázik, mint a mi utcánkban. Szinte érezni lehet, mint el valami ebben a levegőben; valami örökös veszély, a mitől örökön rettegni kell az embernek, ha az aszfalton elindul; a mi terrorizálja az utcát s a miben valamenyenien jórészt ludasok is vagyunk.